

Natur, miljø og produktion
J.nr. 2025 - 2777
Ref. PEJAJ
Den 27. november 2025

Hovedindhold i lovforslaget vedr. implementering af dele af ændringsdirektivet om industrielle emissioner (IE-direktivet)

Direktiv om industrielle emissioner (2010/75/EU) dækker alle relevante forurenende stoffer, der kan udledes fra industrielle anlæg og store husdyrbrug, som påvirker menneskers sundhed og miljøet. Direktivet bestemmer bl.a., at virksomheder, der forurener, skal begrænse forureningen, så det svarer til de bedste tilgængelige teknikker, BAT (Best Available Techniques). BAT fastlægges af Kommissionen i gennemførselsretsakter, såkaldte BAT-konklusioner, der er bindende for medlemslandene. Miljøkravene i BAT-konklusionerne skal indarbejdes i miljøgodkendelserne inden for de berørte sektorer.

Lovforslaget har til formål at tilvejebringe de nødvendige hjemler i miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven til at implementere de dele af direktiv 2024/1785 om ændring af direktiv 2010/75 vedr. industrielle emissioner fra virksomheder, der kræver lovændring. Sideløbende vil en række bekendtgørelser også blive ændret med henblik på implementeringen.

1) Dispensationsmuligheder i krisesituationer

IE-ændringsdirektivet giver mulighed for, at den kompetente myndighed under særlige og ekstraordinære omstændigheder kan fastsætte mindre strenge emissionsgrænseværdier, eller grænseværdier og bindende intervaller for miljøpræstationer, end de, der ellers vil følge af direktivets bestemmelser.

Dette kan ske i tilfælde af kriser, som hverken operatøren eller medlemsstaten har kontrol over, og som fører til alvorlige forstyrrelser eller knaphed for så vidt angår energiforsyning eller væsentlige ressourcer, materialer eller udstyr, der er nødvendige for at sikre væsentlige samfundsinteresser, såsom energiforsyningssikkerhed, folkesundheden eller den offentlige sikkerhed. Dispensation kan alene meddeles, hvis der ikke forårsages væsentlig forurening og alle foranstaltninger, der medfører mindre forurening, er udtømt.

Denne type dispensation kan gælde for tre måneder og kan forlænges i op til yderligere tre måneder. Dispensationer skal være offentligt tilgængelige og medlemsstaterne skal underrette Kommissionen om alle dispensationer, der gives. Kommissionen har mulighed for at vurdere og eventuelt gøre indsigelse mod dispensationen inden for en frist på to måneder, hvorefter medlemsstaten straks skal revidere dispensationen i overensstemmelse med Kommissionens indsigelse.

Med lovforslaget etableres en hjemmel til, at tilsynsmyndigheden kan meddele dispensation på nærmere fastsatte betingelser, når der foreligger en krise, som omhandlet i direktivet. Med henblik på sikre et nationalt overblik og ensartede vilkår, lægger lovforslaget op til, at det vil være

miljøministeren, der afgør, hvorvidt der er tale om en krisesituation, og hvornår denne kan ophæves. Dette svarer til håndteringen i tidligere, større nationale kriser i Danmark, der er blevet håndteret af centrale aktører og statslige myndigheder, herunder i forbindelse med gasforsyningskrisen som følge af Ruslands invasion af Ukraine og den nationale smitte- og vaccineovervågning under Covid-19, herunder det statslige ansvar med henblik på at sikre en miljømæssigt forsvarlig bortskaffelse af døde mink.

Lovforslaget indeholder derudover bemyndigelser til Miljøministeren med henblik på, at der kan fastsættes nærmere regler om betingelser for en krisesituation, herunder nærmere om betingelserne herfor, offentliggørelse af beslutningen og om ophør mv. Endvidere foreslås en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter ministeren fastsætter nærmere regler om dispensation, sagsoplysning, behandling af sagen, vilkår for meddelelse af dispensation, varighed mv.

2) Varetagelse af klimahensyn

IE-ændringsdirektivet stiller krav om varetagelse af klimamæssige hensyn med henblik på at fremme synergi i anvendelsen af og investering i teknologier, der forebygger eller reducerer miljøforurening og virksomhedernes drivhusgasemissioner. Således fremgår det nu af definitionen af bedste tilgængelige teknikker (BAT), at det ikke kun er miljøet som helhed, men også menneskers sundhed og klimabeskyttelse, der skal varetages med direktivet. Derudover skal de omfattede virksomheder fra 2030 udarbejde en vejledende omstillingsplan, der skal indeholde oplysninger om, hvordan anlægget vil omstille sig i perioden fra 2030-2050 med henblik på at bidrage til udviklingen af en bæredygtig, ren, cirkulær, ressourceeffektiv og klimaneutral økonomi i 2050. Omstillingsplanen skal indgå i virksomhedernes miljøledelsessystem, jf. nedenfor.

Med henblik på at tilvejebringe en udtrykkelig hjemmel i miljøbeskyttelsesloven til at kunne varetage klimamæssige hensyn i overensstemmelse med ændringsdirektivet, indeholder lovforslaget en bemyndigelse til, at miljøministeren kan fastsætte regler om varetagelse af klimamæssige hensyn ved administration af miljøbeskyttelsesloven, og regler udstedt i medfør heraf, i det omfang, det er nødvendigt for at gennemføre Danmarks EU-retlige forpligtelser.

Dette forventes fremover navnlig at kunne få betydning i relation til BAT konklusionerne, der vedtages af Kommission, såfremt et kvalificeret flertal af medlemslandene stemmer for. I medfør af den ændrede definition af BAT, vil BAT-konklusionerne fremover kunne indeholde krav af hensyn klimabeskyttelse, som vil skulle gennemføres i medlemslandene.

3) Miljøledelsessystem

IE-ændringsdirektivet stiller nu krav om, at virksomhederne skal implementere et miljøledelsessystem, der skal offentliggøres og eksternt auditeres hvert tredje år af et akkrediteret overensstemmelsesvurderingsorgan eller miljøverifikator med henblik på at forbedre virksomhedernes miljøpræstation. Kravet træder i kraft fra den 1. juli 2027.

I dag har størstedelen af virksomhederne allerede et miljøledelsessystem, da det er et krav i næsten alle BAT-konklusionerne. BAT-konklusionen angiver de elementer, miljøledelsessystemet bør indeholde, hvor detaljeringsniveauet af udmøntningen tilpasses den konkrete virksomheds kompleksitet og miljøpåvirkning. Der er herved allerede i dag krav i flere BAT-konklusioner om et miljøledelsessystem, herunder om fastlæggelse af virksomhedens miljøpolitik, strategiske målsætninger, kortlægning af miljøpåvirkninger, ledelsens gennemgang og intern audit.

I IE-ændringsdirektivet gøres dette nu gældende på tværs af alle sektorer samtidig med, at fristen for at etablere systemet underlægges ændringsdirektivets implementeringsfrister. Dette vil indebære en fremrykket frist for en række virksomheder, hvilket lovforslaget sikrer hjemmel til, at der kan tages højde for.

Som følge af direktivets fremrykkede frist bemyndiges miljøministeren med lovforslaget således til at fastsætte regler om, at bestemte bilag 1- virksomheder skal udarbejde og gennemføre et miljøledelsessystem, udarbejde og inkludere en vejledende omstillingsplan i virksomhedens miljøledelsessystem og foranstalte ekstern revision af miljøledelsessystemet og omstillingsplanen og om frist herfor. Bemyndigelsen vil kun kunne udnyttes i det omfang, det er nødvendigt for at opfylde Danmarks EU-retlige forpligtelser.

Det bemærkes, at Kommissionen den 5. december 2025 har fremsat et forslag til direktiv om at ændre en række direktivet, herunder IE-ændringsdirektivet, med henblik på at lette erhvervslivets byrder. Med Kommissionens forslag foreslås visse ændringer, der vil kunne få betydning for IE-ændringsdirektivets regler om bl.a. miljøledelsessystemer og omstillingsplaner, herunder indholdet af miljøledelsessystemet og mulig tilbagerulning af revisionskrav og krav om gennemførelse af omstillingsplanerne. Dette ændrer på nuværende tidspunkt dog ikke ved, at medlemslandene skal implementere IE-ændringsdirektivet efter gennemførelsesbestemmelserne i IE-ændringsdirektivet, dvs. pr. 1. juli 2027. Såfremt direktivforslaget vedtages, vil der efterfølgende blive taget stilling til, hvilke ændringer i de foreslåede ordninger, dette vil give anledning til.

4) Overvågningsforpligtelser

I IE-ændringsdirektivet stilles der nye krav om overvågning af forekomsten af forurenende stoffer i recipientmiljøet. Overvågning skal efter ændringsdirektivet ske, hvis der i godkendelser eller ved revurdering fastsættes lempede krav til emissionsgrænseværdier for forurenende stoffer, eller strengere betingelser af hensyn til overholdelse af miljøkvalitetsnormer, end hvad der kan opnås ved den bedste anvendelige teknik (BAT). Overvågning skal dog alene ske, hvis de fastsatte krav vil få en kvantificerbar eller målbar indvirkning på miljøet.

Der tages i direktivet ikke stilling til, hvem der skal stå for overvågningen, eller hvordan den nærmere tilrettelægges. Danmark har en omfattende national overvågning af vand, jord og luft. Den nationale overvågning af vand og det terrestrisk miljø varetages af Ministeriet for Grøn Trepert (Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø) i det såkaldte NOVANA overvågningsprogram.

Det foreslås med lovforslaget, at miljøministeren foretager overvågning i recipientmiljøet, hvis der i godkendelser eller ved revurderinger af bestemte listevirksomheder fastsættes lempede krav til emissionsgrænseværdier for forurenende stoffer, eller strengere betingelser af hensyn til overholdelse af miljøkvalitetsnormer, end hvad der kan opnås ved den bedste anvendelige teknik. Den nærmere tilrettelæggelse af overvågningen vil efter delegation blive tillagt Miljøstyrelsen. I det omfang der er behov for supplerende fysisk prøvetagning, vil overvågningen blive udført af Ministeriet for Grøn Trepert (Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø) efter nærmere aftale med Miljø- og Ligestillingsministeriet.

Det bemærkes, at den supplerende overvågning alene antages at kunne komme på tale i få tilfælde. I perioden fra 2017 til 2023 har der således alene været meddelt ni lempelser og fem skærper.

5) Sanktioner og erstatning

Straf

I IE-ændringsdirektivet stilles der krav om, at den kompetente myndighed skal fastsætte regler om straf i tilfælde af overtrædelser af direktivets bestemmelser. Straffene skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelserne, og have afskrækkende virkning. Ved fastsættelse af straffene skal der bl.a. tages hensyn til den befolkning eller det miljø, der er berørt af overtrædelserne, under hensyntagen til overtrædelsens indvirkning på målet om at opnå et højt niveau for beskyttelse af menneskers sundhed og miljøet.

Straffene skal fratage dem, der har begået overtrædelserne, de økonomiske gevinster, der har været ved deres overtrædelse. For de mest alvorlige overtrædelser begået af en juridisk person, skal den maksimale størrelse af bøderne mindst udgøre 3 % af driftslederens årlige omsætning i regnskabsåret før året, hvor bøden blev pålagt.

Efter gældende danske regler kan de alvorligste overtrædelser af miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven og af regler fastsat i medfør heraf, hvorved der er voldt skade på menneskers sundhed eller fremkaldt fare herfor, kun straffes efter de to loves skærpede straffebestemmelse med en strafferamme på indtil 2 års fængsel, hvis der ved overtrædelserne også samtidig er voldt skade på miljøet, eller fremkaldt fare herfor, eller der er opnået, eller tilsigtet, en besparelse ved overtrædelserne.

Med henblik på at gennemføre ændringsdirektivets krav til varetagelse af hensynet til menneskers sundhed indføres derfor med lovforslaget hjemmel til at kunne straffe efter de to loves skærpede straffebestemmelser, hvis der ved overtrædelserne er voldt skade på menneskers sundhed eller fremkaldt fare herfor. De foreslåede straffebestemmelser vil alene omfatte overtrædelser af regler, der gennemfører direktivet med senere ændringer.

Endvidere indføres der hjemmel i miljøbeskyttelsesloven til at kunne fastsætte regler om varetagelse af hensyn til menneskers sundhed ved udmåling af bødestraf for overtrædelser af regler, der gennemfører direktivet i miljøbeskyttelsesloven og regler fastsat i medfør heraf.

Endelig indføres der med lovforslaget bemyndigelse i miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven til at fastsætte regler om udmåling af bøder i sager om de mest alvorlige overtrædelser begået af en juridisk person, der opfylder direktivets krav. Dette indebærer at den maksimale størrelse af bøderne bør kunne udgøre mindst 3 % af driftslederens årlige omsætning i regnskabsåret før året, hvor bøden blev pålagt.

Den konkrete bødeudmåling vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering af samtlige omstændigheder i sagen, dog således at det skal være muligt at udmåle en bødestraf, der opfylder direktivets krav.

Den foreslåede bemyndigelse vil også kunne anvendes til at fastsætte andre regler om den nærmere udmåling af bødestraf i det omfang, det er nødvendigt for at opfylde Danmarks EU-retlige forpligtelser.

Erstatning

IE-ændringsdirektivet stiller endvidere krav om, at hvis der sker en sundhedsmæssig skade som følge af, at direktivets bestemmelser overtrædes, så har de berørte personer ret til at kræve og opnå erstatning for denne skade fra relevante fysiske eller juridiske personer. Nationale regler og

procedurer skal sikre, at det ikke er umuligt, eller uforholdsmæssigt vanskeligt, at føre en sag om erstatning for skade.

Medlemsstaterne kan fastsætte forældelsesfrister for anlæggelse af erstatningssøgsmål, men sådanne frister begynder ikke at løbe, før overtrædelsen er ophørt, og den person, der kræver erstatning med rimelighed kan forventes at vide, at vedkommende har lidt skade som følge af en overtrædelse.

Dansk rets almindelige regler om erstatning opfylder i dag ændringsdirektivets krav. Disse regler er imidlertid ulovbestemte og opfylder derved ikke EU-Domstolens krav til gennemførelse af EU-retlige forpligtelser i national ret.

Med lovforslaget indføres der derfor en bemyndigelse for ministeren i miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven til at fastsætte regler om, at dansk rets almindelige erstatningsregler finder anvendelse ved berørte personers skade på menneskers sundhed som følge af en overtrædelse af regler, der gennemfører direktivet med senere ændringer i miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven og regler fastsat i medfør heraf.

Forældelsesloven og lov om erstatning for miljøskader, som hører under Justitsministeriet, indeholder i dag forældelsesfrister for krav på erstatning, der ikke opfylder ændringsdirektivets krav til forældelsesfrister.

Som følge heraf foreslås der med lovforslaget en bemyndigelse for ministeren til at fravige bestemmelser i anden lovgivning om forældelse af fordringer på erstatning eller godtgørelse for skade på mennesker sundhed.

De foreslåede bemyndigelser vil også kunne anvendes til at fastsætte andre regler om erstatning og forældelse af krav på erstatning i det omfang, det er nødvendigt for at opfylde Danmarks EU-retlige forpligtelser. For indeværende vil dette også omfatte det nye luftkvalitetsdirektiv, jf. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2024/2881 af 23. oktober 2024 om luftkvaliteten og renere luft i Europa, der indeholder en stort set tilsvarende erstatnings- og forældelsesbestemmelse.